

Historiografia ranného Byzantského obdobia

6. – 7. storočie

Teodoros Lektor

- pôsobil ako *lektor* v chráme Hagia Sofia v Konštantínopole
 - vysoké vzdelanie
- vyprodukoval 2 historické spisy
- *Historia Tripartita*
 - kompilát *Cirkevných dejín* Sókrata Scholastika, Sozomena a Teodoreta z Kyrrhu
 - opisuje udalosti 313-439
- *Historia Ecclesiastica*
 - pokračovanie v predchádzajúcom historickom spise
 - vlastná autorova tvorba

Ióánnés Laurentios Lydos

- pochádzal z Filadelfie v *Lydii*, odtiaľ jeho priezvisko
- od mladosti zastával vysoké postavenie v rámci administratívneho aparátu ríše (úrad *praefecta praetorio Orientis*) – písal na dôchodku
 - *De Mensibus*
 - kvázi historický spis o rôznych pohanských sviatkoch roku
 - *De Ostentis*
 - spis o pôvode a vývoji vešteckého umenia
 - *De Magistratibus reipublicae Romanae*
 - dôležitý spis o rímskych úradoch, ich štruktúre a fungovaní
 - skvelý zdroj pre svoju aktuálnosť – najmä teda k dobe cisára Justiniána (527-565)

Ióánnés Malalas

- meno odkazujúce na pozíciu; vzdelanie dosiahol v Antiochii, pravdepodobne sa živil ako právnik
- neskôr pôsobil Konštantínopole, trochu aj cestoval
- *Chronografia (Χρονογραφία)*
 - historický spis v rozsahu 18 kníh, začiatok a koniec sa nedochoval
 - to čo sa dochovalo začína mýtickou minulosťou Egypta a končí rokom 563
 - autor použil mnoho zdrojov
 - určenie spisu bolo netradičné
 - veľká popularita spisu aj v období stredoveku

Prokopios z Kaisareie

- dostalo sa mu klasického gréckeho vzdelania a vzdelania v oblasti rétoriky, ovládal však aj latinu
- sekretár *magistra militum* Flavia Belisaria
- osobne sa zúčastnil vojenských výprav svojho nadriadeného na Východe proti Peržanom, v Afrike proti Vandalom a na prvej výprave do Talie proti Gótom
- vyprodukoval 3 obsiahle spisy

‘ΥΠÈΡ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ ΛÓΓΟΙ

- ***Knihy o vojnách*** (v latine známe aj ako *De Bellis*)
 - najdôležitejšia a najkompletnejšia Prokopiova práca
 - dokopy obsahuje 8 kníh; prvých 7 mohlo byť publikovaných ako celok už v roku 545 – neskôr boli doplnené o ôsmu knihu
 - spis sa štandardne delí na 3 časti:
 - Knihy 1-2: *Bellum Persicum* – Vojna s Peržanmi
 - Knihy 3-4: *Bellum Vandalicum* – Vojna s Vandalmi
 - Knihy 5-8: *Bellum Gothicum* – Vojna s Gótmi
 - veľký vplyv klasickej gréckej historiografie a najmä Thukydidu, čo sa týka jazyka, štylistiky či kompozície
- veľký vplyv na neskoršiu historiografiu; nadviazal naň Agathias

Ἄπόκρυφη ἱστορία

- Anekdota, *Historia arcana*
 - dlhšie neznámy spis, objavený vo Vatikáne a publikovaný v roku 1623
 - vydaná neskôr ako Ὑπὲρ τῶν πολέμων λόγοι; pokrýva približne rovnaké obdobie; omnoho kratší rozsah
 - úplne opačný opis Justiniána, Theodory a Belisaria, Antoniny ako v *De Bellis*
 - cisársky pár autor vykresľuje ako pár démonov, ktorí chcú zničiť svet
 - prehnaný dokument o ktorého autentickosti sa dlho pochybovalo a viedli debaty
 - vydané za Justiniánovho života ani počas života jeho nástupcov rozhodne byť nemohlo

Περὶ Κτισμάτων

- *De Aedificiis (O stavbách)*
 - ide o akýsi nepriamy panegyrik na Justiniánovu budovateľskú činnosť
 - datovanie mierne neisté, pravdepodobne spísané až okolo roku 550
 - pravdepodobne ide o spis napísaný na Justiniánovu objednávku
 - opisuje napríklad stavbu chrámu Hagia Sofia ale aj mnohých iných (most Sangarius, kostoly, verejné budovy, obnova opevnenia mesta Edessa)

Petros Patrikios

- byzantský úradník, diplomat a neskôr aj historik – vysoké vzdelanie a zainteresovanosť do behu vecí verejných; dlhú dobu zastával jeden z najvyšších úradov Východorímskej ríše – *magister officiorum*
- autor možno až 4 spisov:
 - ***História*** prvých 4 storočí: zaberala udalosti 44 BC – 361 AD
 - dochovaných 20 fragmentov
 - ***Dejiny*** úradu *magistra officiorum*: od Konštantína až po Justiniána
 - časti fragmentov sa dochovali v *De Ceremoniis* cisára Constantina VII. Porfyrogenneta
 - ***Správa*** o diplomatickej misii do Perzie 561-562
 - spis použil pri tvorbe svojej *Histórie* Menandros Protektor; inak je spis nedochovaný
 - **? *O politickej vede*?**
 - neisté autorstvo, prežíva v zlomkoch, autor čerpal z Platóna či Cicerona

Ióannés z Efezu

- „povoláním“ diakon
- veľmi veľa cestoval, vďaka čomu sa mu podarilo nazhromaždiť veľké množstvo materiálu pre svoj spis *Životy východných svätcov*
- zainteresovaný do prenasledovania a obracania pohanov; nakoniec sám trpel kvôli prenasledovaniu monofyzitov
- *Cirkevné dejiny*
 - pokrývajú obdobie od čias Gaia Julia Caesara až po rok 588
 - 3 časti, každá obsahuje 6 kníh
- *Životy Východných svätcov*
 - zbierka obsahujúca anekdotické príbehy v spojitosti s 58 svätcami z Východu

Agathias

- narodil sa v Myrine, vyštudoval právo, pôsobil ako *advocatus/scholasticus* na súde v Konštantínopole
- *Historiae*
 - začal písať za vlády cisára Justina II.
 - nadväzuje priamo na Prokopia z Kaisareie, napodobňuje jeho štýl, aj keď nedosahuje Prokopiove kvality ani ako spisovateľ, ani ako historik
 - 5 kníh o vláde cisára Justiniána (začína tam, kde Prokopios skončil) a časti vlády Justina II. (zaznamenal koniec jeho vlády v roku 578 ale už nie jeho smrť)
 - Agathias evidentne zomrel pred dokončením
 - poslednou zmienkou je smrť Perzského veľkráľa Chusrava I. (579)
 - obsahujú viacero filozofických úvah,

Evagrius Scholasticus

- učenec, intelektuál, asistent Antiochijského patriarchu
- *Historia Ecclesiastica (Cirkevné dejiny)*
 - 6 zväzkov pokrývajúcich obdobie 431-vláda cisára Maurikia (582-602)
 - dielo kolovalo už počas 15. a 16. storočia – preklad do latiny
 - nadviazal pravdepodobne na Zachariáša a jeho nedochovanú kroniku
 - ideologicky vyberal informácie pre podporu vlastného filozofického či náboženského presvedčenia
- prijímaný ako kritický, ale nie vždy úplne spoľahlivý autor

Menandros Protektor

- študoval právo, ale štúdium nedokončil
- žil z rodinného majetku, ktorý ale minul a musel sa spoliehať na sponzorstvo cisára Maurikia; neskôr mal slabšiu vojenskú kariéru, ktorá mu mala dať živobytie
- možno na Maurikiovu výzvu začal písať historické dielo
- *Historia*
 - písané po vzore Agathia; prístup k štátnym archívom
 - nadviazal tam, kde Agathias skončil
 - opisuje udalosti rokov 558-582
 - zameral sa na veľkolepé udalosti – po vzore klasicizujúcich historikov

Marcellinus Comes

- *Chronikón*

- kronika pokrývajúca obdobie 378-534 (anonymné pokračovanie až do 548)
- nadviazal na Hieronymovu kroniku (štandard náväznosti)
- dominuje spracovanie udalostí okolo *Illyrica*
- podrobné, často aj zákulisné informácie

- čo sa týka štýlu, aj tu prevzal čo-to z Hieronyma, žiadne literárne finesy či jazykové poklady – jednoduchý jazyk kroniky

- kronika datovaná podľa indikcií (1. september-30. august) a 15-ročných cyklov
- datovanie aj podľa konzulov
- mnoho nejasností a chýb pri datovaní

Ióannés z Antiochie

- kronikár 7. storočia, mních, možno totožný s jedným Antiochijským patriarchom
- *Ἱστορία χρονικῆ* (Kronika)
 - od Adama až po autorovu súčasť (smrť uzurpátora Fóka)
 - mnoho doložitelných zdrojov
 - fragmenty nachádzame v dvoch zbierkach
 - problém originality, pôvodu a rozsahu úprav
 - môžeme hovoriť o dvoch nezávislých dielach?
 - ťažko povedať 😊

Teofylaktos Simokattés

- byzantský historik prvej polovice 7. storočia
- autor písal pravdepodobne okolo roku 630
- *Historia*
 - rozsah 8 kníh
 - opisuje najmä vládu cisára Maurikia (582-602)
 - rozsah o dosť menší ako Prokopiove *De Bellis*
 - klasicizujúci pompézny štýl
 - dôležitý zdroj aj k téme Slovanov v 7. storočí, Avarov či Peržanov
 - relatívne dôveryhodný spis
- bol tiež autorom prírodovedných spisov či spisov o fyzikálnych problémoch a úkazoch (Mikuláš Kopernik preložil niekoľko jeho veršov)